

(א) גמ' מודדו נטפחים ונומת משקלו זכב כ"ל וימתה של נמחק: (ב) רש"י ד"ה ומשך כ"י כלומר לא משלהם יתנו לך מנה אלא מויתם הקצויים לך: (ג) ד"ה ואין. כלילא קטיל כל"ל: (ד) ד"ה קצויים כדל"ל: (ה) ד"ה חלודה הדריא בכלי כנול: (ו) ד"ה כיון כ"י לטמא ולהיות רשע: (ז) ד"ה פומחן כ"י ליתם בה כלומר מספקין כדו' ואין מויתם אחרו מן השמים: (ח) תוב' ד"ה דלא כ"י ש"י דייני גזרות היו בירושלים אחרו ומתן כ"י כדכתיב אביה בן אשילוס וכן כ"י קצת גרס שכנא איש ירושלים הדוי נמי שם אדם כדאמר כסוטה אלא שכנא וכחל"ל ולא גרסי' ושבנא דשבנא רשע הוה ו"מ: (א) בא"ד ואת זקני הכהנים ממכסין: (ב) בא"ד דהכא קרי ליה קופר והתם על הניט:

דלא מסקי בשמיהו. צפרק צמרא דכחצות (דף קד:) גבי שני דייני גזירות (ו) אדמון ומתן בן אשילוס * גרים ר"ת אשילוס משום דאמר ר"מ צמלק (סנהדרין דף קג:) אשילוס אין לו חלק לעוה"ב ואשכחן שם אדם אשילוס כדכתיב צפ"ק דשבת (דף יג:) גרסי' הלל ושכנא דשכנא רשע היה ו"מ דתרי צננא הוה כדכתיב ציטעיה (כג) לך צוא אל הסוכן הזה אל צננא אשר על הצית וכתיב צמריה מה לך פה וגו' משמע רשע היה רשע וכתיב צמריה * ויהי כשמוע המלך חזקיהו ויקרע וגו' עד ואת צננא הסופר ואת (ח) הוקניס מתכסיס צקסיס אלמא אחר הוא וכיון דלחוד היה לדיק מסקינן צמיה מיהו נראה דהכל אחד דעל כרחק ההוא צננא צמרא שנתכסה צק צמירף רצקה צמעה צמירף צמירף רשע הוה כדמשמע צפרק זה צורר (סנהדרין כו:) אכל אין מוקדם ומאוחר צמורה ואף ע"ג דהכא קרי ליה קופר (ט) והכא על הצית על כרחק הכל אחד כדפרישית:

הדרן עלך אמר להם הממונה

היתה אמו מודדתו בטפחים ונותנת משקלו (ב) של זהב לבית המקדש וכשגבר אויב טבחחו ואכלתו ועליה קונן ירמיה * אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים משיבה רוח הקדש ואומרת אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא חזי מאי סליק ביה אמר ר' אלעזר צדיק מרוב רשעו ורשעו מחבירו צדיק מעצמו וכתוב זכר צדיק לברכה ורשע מחבירו ורשעו ורשעו רשעים ירקב אמר ליה (ג) רבינא אלהוא מרבנן דהוה מסדר אגדתא קמיה מנא הא מילתא דאמור רבנן זכר צדיק לברכה א"ל דהא כתיב זכר צדיק לברכה * מדאורייתא מנא לן דכתיב (ד) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וכתוב (ה) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום מנא הא מילתא דאמור רבנן שם רשעים ירקב א"ל דהא כתיב ושם רשעים ירקב מדאורייתא מנא לן דכתיב (ו) ויהאל עד סדום וכתוב (ז) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד אמר ר' אלעזר צדיק (ח) דר בין שני רשעים ולא למד ממועשיהם ולא למד ממועשיהם עובדיה רשע דר בין שני צדיקים ולא למד ממועשיהם זה עשו (ט) (אמר) ר' אלעזר מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים דכתיב (י) כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' וכתוב בתריה * ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים דכתיב (יא) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו (ב) (אמר) ר' אלעזר אפי' בשביל צדיק אחד עולם נברא שנאמר (ג) וירא אלהים את האור כי טוב (ד) ואין טוב אלא צדיק שנאמר (ה) אמרו צדיק כי טוב (ו) (אמר) ר' אלעזר כל המשכח (ז) דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שנאמר (ח) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני ר' אבהו אמר מורידין אותו מגדולתו שנאמר (ט) כי אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן (י) אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (יא) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי (ב) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנא' (ג) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ד) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אפי' בשביל (ה) צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר (ו) וצדיק יסוד עולם ר' חייא דידיה אמר מהכא (ז) רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא

ומשלך יתנו לך אין אדם נוגע במוכן לחבירו (ב) ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא: הוגרם בן לוי וכו': תניא כשהוא נותן קולו בנעימה מכנים גודלו לתוך פיו ומניח אצבעו בין הנימין עד שהיו אחיו הכהנים נוקרים בבת ראש לאחוריהם ת"ר בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב אמרו עליו שהיה נוטל ד' קולמוסין בין אצבעותיו ואם היתה תיבה של ד' אותיות היה כותבה בבת אחת אמרו לו מה ראית שלא ללמד כולן מצאו תשובה לדבריהם בן קמצר לא מצא תשובה לדבריו על הראשונים נאמר (ז) זכר צדיק לברכה ועל בן קמצר וחביריו נאמר (ח) ושם רשעים ירקב מאי ושם רשעים ירקב אמר ר' אלעזר רבביבות תעלה בשמותן (ט) דלא מסקינן בשמיהו מתיב רבינא מעשה בדואג בן יוסף שהניחו [אביו] בן קטן לאמו בכל יום ונותנת משקלו (ב) של זהב לבית המקדש וכשגבר אויב טבחחו ואכלתו ועליה קונן ירמיה * אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים משיבה רוח הקדש ואומרת אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא חזי מאי סליק ביה אמר ר' אלעזר צדיק מרוב רשעו ורשעו מחבירו צדיק מעצמו וכתוב זכר צדיק לברכה ורשע מחבירו ורשעו ורשעו רשעים ירקב אמר ליה (ג) רבינא אלהוא מרבנן דהוה מסדר אגדתא קמיה מנא הא מילתא דאמור רבנן זכר צדיק לברכה א"ל דהא כתיב זכר צדיק לברכה * מדאורייתא מנא לן דכתיב (ד) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וכתוב (ה) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום מנא הא מילתא דאמור רבנן שם רשעים ירקב א"ל דהא כתיב ושם רשעים ירקב מדאורייתא מנא לן דכתיב (ו) ויהאל עד סדום וכתוב (ז) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד אמר ר' אלעזר צדיק (ח) דר בין שני רשעים ולא למד ממועשיהם ולא למד ממועשיהם עובדיה רשע דר בין שני צדיקים ולא למד ממועשיהם זה עשו (ט) (אמר) ר' אלעזר מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים דכתיב (י) כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' וכתוב בתריה * ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים דכתיב (יא) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו (ב) (אמר) ר' אלעזר אפי' בשביל צדיק אחד עולם נברא שנאמר (ג) וירא אלהים את האור כי טוב (ד) ואין טוב אלא צדיק שנאמר (ה) אמרו צדיק כי טוב (ו) (אמר) ר' אלעזר כל המשכח (ז) דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שנאמר (ח) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני ר' אבהו אמר מורידין אותו מגדולתו שנאמר (ט) כי אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן (י) אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (יא) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי (ב) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנא' (ג) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ד) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אפי' בשביל (ה) צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר (ו) וצדיק יסוד עולם ר' חייא דידיה אמר מהכא (ז) רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא

ומשלך יתנו לך. כלומר לא משלהם (א) הוא מתנה אלא מויתם קצויים לך מן השמים: ואין מלכות נוגעת בחברתה. משהגיע זמן המלכות ליפול ותעמוד אחרת לא יאחר זמן כמלא נימא אלא מי שזמנה ליפול צלילה נופלת צלילה שנאמר (דניאל ה) ציה (א) צלילה איתקטל בלשצר וזמנה ציוס נופלת ציוס שנאמר (יחזקאל ז) ובתחפתנא חשך היום: לצין הנימין. צין חליקת נימת השפה נגד מחילת החוטא: נוקרים צנא ראש. נרתעין מהכרעת הקול: רקצינא. רדול"א חלודה (ו) ככלי צרול שאין משתמשין בו: דלא מסקי צשמיהו. לא יקרא אדם לצנו שם אדם רשע: מודדו נטפחים. לידע כמה נוסף בו מיום ליום ונותנת המשקל אומד המוספת: כהן ונביא. זכריה בן יהוידע הכהן. אלמא מסקינן צשמיהו דהא דולג האדומי רשע היה זה קרלו למינוק צשמו: חזי מאי דסליק ציה. ראה מה עלתה ציה ששחט: לדיק מעלמו. ע"י מעשיו נזכר לטובה: רשע אף ע"י חצירו. נזכר לרעה: שם רשעים. ולא כתיב שם רשע: המכסה אני מאברהם. וכיון שהוכיח שמו צרכו וסמך ליה ואברהם היו יהיה וגו' עובדיה. היה דר בין אהצא ואחצל: מנכרנן של לדיקים כו'. צמקוס שהקצי"ה מנכך את הלדיקים שם מקלל את הרשעים: וירא את האור. ראה צדעמו להתקיים האור של עולם צציל הלדיק שהוא טוב: ויש ענייה סגל. פיזרן כלל הדורות להיות שמו קוים ויסוד לקיים סגל: רגלי חסידיו. צציל חסידיו כמו ויבדך ה' אותך לרגלי (צראשית ט): שז אינו חוטא שנא' רגלי חסידיו ישמור. סופי חסידיו ישמור: פעם ראשונה ושנייה כו'. רגלי חסידיו משהנהיג צצמד שני רגלים כמו זה שלש רגלים (במדבר כג) פעמים ישמור אורו מן החטא: כיון שצא אדם לטמא. (א) להיות רשע: פותחין לו. פתח הטומאה ליכנס (א) צו מספיקין צידו ואין מונעין ממנו מן השמים לעכבו: אם ללצים הוא יליץ. אם ללצים הוא צא להתחבר הוא יליץ לא ימנעוהו ולא יעזוהו: אם לענוים. הוא צא להתחבר יתן לו מן מי שצידו יתן: צא

הוא יליץ. מעלמו יליץ, לא ימנעוהו ולא יעזוהו (שבת קד:) א"י: הקציה יליץ אותו כלומר פותח לו להיות לך (מנחות כט.) ולענוים. ולמנה טובה הוא משך יתן חן. ימנעוהו מן השמים (שבת טט.) מסייעין אותו. ומכין לו פתח (טט.) רבינו הגנאל ומשלך יתנו לך. אין מלכות נוגעת בחברתה ולא אדם במוכן לחבירו כמלא נימא. הוגרם בן לוי וכו': תניא כשהוא נותן קולו בנעימה מכנים גודלו לתוך פיו ומניח אצבעו בין הנימין עד שהיו אחיו הכהנים נוקרים בבת ראש לאחוריהם ת"ר בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב אמרו עליו שהיה נוטל ד' קולמוסין בין אצבעותיו ואם היתה תיבה של ד' אותיות היה כותבה בבת אחת אמרו לו מה ראית שלא ללמד כולן מצאו תשובה לדבריהם בן קמצר לא מצא תשובה לדבריו על הראשונים נאמר (ז) זכר צדיק לברכה ועל בן קמצר וחביריו נאמר (ח) ושם רשעים ירקב מאי ושם רשעים ירקב אמר ר' אלעזר רבביבות תעלה בשמותן (ט) דלא מסקינן בשמיהו מתיב רבינא מעשה בדואג בן יוסף שהניחו [אביו] בן קטן לאמו בכל יום ונותנת משקלו (ב) של זהב לבית המקדש וכשגבר אויב טבחחו ואכלתו ועליה קונן ירמיה * אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים משיבה רוח הקדש ואומרת אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא חזי מאי סליק ביה אמר ר' אלעזר צדיק מרוב רשעו ורשעו מחבירו צדיק מעצמו וכתוב זכר צדיק לברכה ורשע מחבירו ורשעו ורשעו רשעים ירקב אמר ליה (ג) רבינא אלהוא מרבנן דהוה מסדר אגדתא קמיה מנא הא מילתא דאמור רבנן זכר צדיק לברכה א"ל דהא כתיב זכר צדיק לברכה * מדאורייתא מנא לן דכתיב (ד) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וכתוב (ה) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום מנא הא מילתא דאמור רבנן שם רשעים ירקב א"ל דהא כתיב ושם רשעים ירקב מדאורייתא מנא לן דכתיב (ו) ויהאל עד סדום וכתוב (ז) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד אמר ר' אלעזר צדיק (ח) דר בין שני רשעים ולא למד ממועשיהם ולא למד ממועשיהם עובדיה רשע דר בין שני צדיקים ולא למד ממועשיהם זה עשו (ט) (אמר) ר' אלעזר מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים דכתיב (י) כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' וכתוב בתריה * ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים דכתיב (יא) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו (ב) (אמר) ר' אלעזר אפי' בשביל צדיק אחד עולם נברא שנאמר (ג) וירא אלהים את האור כי טוב (ד) ואין טוב אלא צדיק שנאמר (ה) אמרו צדיק כי טוב (ו) (אמר) ר' אלעזר כל המשכח (ז) דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שנאמר (ח) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני ר' אבהו אמר מורידין אותו מגדולתו שנאמר (ט) כי אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן (י) אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (יא) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי (ב) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנא' (ג) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ד) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אפי' בשביל (ה) צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר (ו) וצדיק יסוד עולם ר' חייא דידיה אמר מהכא (ז) רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא

(א) [צרכות מח: שבת ל מ"ק. כת. טעמית ה"ז.] (ב) [נבע"י מאי היא אמר רבינא דלא וכו'.] (ג) [נבע"י רב המנוגה.] (ד) [נבאדרין ל"ט:] (ה) [נ"ל ואמר.] (ו) [מגינה ל"ז.] (ז) [נ"ע.] (ח) [דרי"ג ספ"ג.] (ט) [קדושין ע"ב:] (י) [ע"י מגינה י"ז:] (יא) [הקרי חסידיו והכתיב חסידו.] (יב) [ע"י טה. שבת קד. מנחות כ"ו:] (יג) [נב"י ר' שמעון בן לוי:] (יד) [נב"י אביס (מלכס א ט"ו) וס' אמו מעלם.] (טו) [שם ל.]

גליון הש"ס

לעוי רש"י

רדול"א [ירידול"א]. חלודה.

מוסף רש"י

הוא יליץ. מעלמו יליץ, לא ימנעוהו ולא יעזוהו (שבת קד:) א"י: הקציה יליץ אותו כלומר פותח לו להיות לך (מנחות כט.) ולענוים. ולמנה טובה הוא משך יתן חן. ימנעוהו מן השמים (שבת טט.) מסייעין אותו. ומכין לו פתח (טט.) רבינו הגנאל ומשלך יתנו לך. אין מלכות נוגעת בחברתה ולא אדם במוכן לחבירו כמלא נימא. הוגרם בן לוי וכו': תניא כשהוא נותן קולו בנעימה מכנים גודלו לתוך פיו ומניח אצבעו בין הנימין עד שהיו אחיו הכהנים נוקרים בבת ראש לאחוריהם ת"ר בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב אמרו עליו שהיה נוטל ד' קולמוסין בין אצבעותיו ואם היתה תיבה של ד' אותיות היה כותבה בבת אחת אמרו לו מה ראית שלא ללמד כולן מצאו תשובה לדבריהם בן קמצר לא מצא תשובה לדבריו על הראשונים נאמר (ז) זכר צדיק לברכה ועל בן קמצר וחביריו נאמר (ח) ושם רשעים ירקב מאי ושם רשעים ירקב אמר ר' אלעזר רבביבות תעלה בשמותן (ט) דלא מסקינן בשמיהו מתיב רבינא מעשה בדואג בן יוסף שהניחו [אביו] בן קטן לאמו בכל יום ונותנת משקלו (ב) של זהב לבית המקדש וכשגבר אויב טבחחו ואכלתו ועליה קונן ירמיה * אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים משיבה רוח הקדש ואומרת אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא חזי מאי סליק ביה אמר ר' אלעזר צדיק מרוב רשעו ורשעו מחבירו צדיק מעצמו וכתוב זכר צדיק לברכה ורשע מחבירו ורשעו ורשעו רשעים ירקב אמר ליה (ג) רבינא אלהוא מרבנן דהוה מסדר אגדתא קמיה מנא הא מילתא דאמור רבנן זכר צדיק לברכה א"ל דהא כתיב זכר צדיק לברכה * מדאורייתא מנא לן דכתיב (ד) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וכתוב (ה) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום מנא הא מילתא דאמור רבנן שם רשעים ירקב א"ל דהא כתיב ושם רשעים ירקב מדאורייתא מנא לן דכתיב (ו) ויהאל עד סדום וכתוב (ז) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד אמר ר' אלעזר צדיק (ח) דר בין שני רשעים ולא למד ממועשיהם ולא למד ממועשיהם עובדיה רשע דר בין שני צדיקים ולא למד ממועשיהם זה עשו (ט) (אמר) ר' אלעזר מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים דכתיב (י) כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' וכתוב בתריה * ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים דכתיב (יא) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו (ב) (אמר) ר' אלעזר אפי' בשביל צדיק אחד עולם נברא שנאמר (ג) וירא אלהים את האור כי טוב (ד) ואין טוב אלא צדיק שנאמר (ה) אמרו צדיק כי טוב (ו) (אמר) ר' אלעזר כל המשכח (ז) דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שנאמר (ח) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני ר' אבהו אמר מורידין אותו מגדולתו שנאמר (ט) כי אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן (י) אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (יא) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי (ב) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנא' (ג) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ד) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אפי' בשביל (ה) צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר (ו) וצדיק יסוד עולם ר' חייא דידיה אמר מהכא (ז) רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא

רבינו הגנאל

הוא יליץ. מעלמו יליץ, לא ימנעוהו ולא יעזוהו (שבת קד:) א"י: הקציה יליץ אותו כלומר פותח לו להיות לך (מנחות כט.) ולענוים. ולמנה טובה הוא משך יתן חן. ימנעוהו מן השמים (שבת טט.) מסייעין אותו. ומכין לו פתח (טט.) רבינו הגנאל ומשלך יתנו לך. אין מלכות נוגעת בחברתה ולא אדם במוכן לחבירו כמלא נימא. הוגרם בן לוי וכו': תניא כשהוא נותן קולו בנעימה מכנים גודלו לתוך פיו ומניח אצבעו בין הנימין עד שהיו אחיו הכהנים נוקרים בבת ראש לאחוריהם ת"ר בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב אמרו עליו שהיה נוטל ד' קולמוסין בין אצבעותיו ואם היתה תיבה של ד' אותיות היה כותבה בבת אחת אמרו לו מה ראית שלא ללמד כולן מצאו תשובה לדבריהם בן קמצר לא מצא תשובה לדבריו על הראשונים נאמר (ז) זכר צדיק לברכה ועל בן קמצר וחביריו נאמר (ח) ושם רשעים ירקב מאי ושם רשעים ירקב אמר ר' אלעזר רבביבות תעלה בשמותן (ט) דלא מסקינן בשמיהו מתיב רבינא מעשה בדואג בן יוסף שהניחו [אביו] בן קטן לאמו בכל יום ונותנת משקלו (ב) של זהב לבית המקדש וכשגבר אויב טבחחו ואכלתו ועליה קונן ירמיה * אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים משיבה רוח הקדש ואומרת אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא חזי מאי סליק ביה אמר ר' אלעזר צדיק מרוב רשעו ורשעו מחבירו צדיק מעצמו וכתוב זכר צדיק לברכה ורשע מחבירו ורשעו ורשעו רשעים ירקב אמר ליה (ג) רבינא אלהוא מרבנן דהוה מסדר אגדתא קמיה מנא הא מילתא דאמור רבנן זכר צדיק לברכה א"ל דהא כתיב זכר צדיק לברכה * מדאורייתא מנא לן דכתיב (ד) וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וכתוב (ה) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום מנא הא מילתא דאמור רבנן שם רשעים ירקב א"ל דהא כתיב ושם רשעים ירקב מדאורייתא מנא לן דכתיב (ו) ויהאל עד סדום וכתוב (ז) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד אמר ר' אלעזר צדיק (ח) דר בין שני רשעים ולא למד ממועשיהם ולא למד ממועשיהם עובדיה רשע דר בין שני צדיקים ולא למד ממועשיהם זה עשו (ט) (אמר) ר' אלעזר מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים מברכתן של צדיקים אתה למד קללה לרשעים דכתיב (י) כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' וכתוב בתריה * ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה ומקללתן של רשעים אתה למד ברכה לצדיקים דכתיב (יא) ואנשי סדום רעים וחטאים לה' וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו (ב) (אמר) ר' אלעזר אפי' בשביל צדיק אחד עולם נברא שנאמר (ג) וירא אלהים את האור כי טוב (ד) ואין טוב אלא צדיק שנאמר (ה) אמרו צדיק כי טוב (ו) (אמר) ר' אלעזר כל המשכח (ז) דבר מתלמודו גורם גלות לבניו שנאמר (ח) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני ר' אבהו אמר מורידין אותו מגדולתו שנאמר (ט) כי אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן (י) אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (יא) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי (ב) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנא' (ג) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (ד) (אמר) ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן אפי' בשביל (ה) צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר (ו) וצדיק יסוד עולם ר' חייא דידיה אמר מהכא (ז) רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא

תוס' ישנים

בשמה שפיר. ה"ל חלמון. מדאורייתא בעל"ז. לילכא מידי דלא רמוה משה דלאורייתא כדאמרין טעמית [ט, א]. רגלי חסידיו ישמור. וז"ל יוחנן כהן גדול ששימש בכסוה גדולה שמונים שנה ולכסף עשה דיוק. י"ל דודאי אם צא לטמא אין טעלן לפניו לגמרי אלא הכנה מכויעין אותם מילין ואילין בלא עמל ליתר ולהתקדם. מ"ח. הדרן עלך אמר להם הממונה.

תוס' ישנים

בשמה שפיר. ה"ל חלמון. מדאורייתא בעל"ז. לילכא מידי דלא רמוה משה דלאורייתא כדאמרין טעמית [ט, א]. רגלי חסידיו ישמור. וז"ל יוחנן כהן גדול ששימש בכסוה גדולה שמונים שנה ולכסף עשה דיוק. י"ל דודאי אם צא לטמא אין טעלן לפניו לגמרי אלא הכנה מכויעין אותם מילין ואילין בלא עמל ליתר ולהתקדם. מ"ח. הדרן עלך אמר להם הממונה.

השמש וגו'. ראה הקצה' שהצדיקים מועטין ושתלן בכל דור ודור, שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל. ואפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר וצדיק יסוד עולם. וכן מי (שלא יצא) [שיצא] רוב שנותיו בלא חטא, או מי שבא לידו דבר עבירה פעם ופעמים ולא חטא, שוב אינו חוטא, שנאמר רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא

תוס' ישנים

בשמה שפיר. ה"ל חלמון. מדאורייתא בעל"ז. לילכא מידי דלא רמוה משה דלאורייתא כדאמרין טעמית [ט, א]. רגלי חסידיו ישמור. וז"ל יוחנן כהן גדול ששימש בכסוה גדולה שמונים שנה ולכסף עשה דיוק. י"ל דודאי אם צא לטמא אין טעלן לפניו לגמרי אלא הכנה מכויעין אותם מילין ואילין בלא עמל ליתר ולהתקדם. מ"ח. הדרן עלך אמר להם הממונה.

השמש וגו'. ראה הקצה' שהצדיקים מועטין ושתלן בכל דור ודור, שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל. ואפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר וצדיק יסוד עולם. וכן מי (שלא יצא) [שיצא] רוב שנותיו בלא חטא, או מי שבא לידו דבר עבירה פעם ופעמים ולא חטא, שוב אינו חוטא, שנאמר רגלי חסידיו ישמור חסידיו טובא משמע * אמר רב נחמן בר יצחק (ח) חסידו כתיב (ט) (אמר) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כיון שייצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור דבי ר' שילא אמרי כיון שבאה לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא שוב אינו חוטא שנאמר רגלי חסידיו ישמור אמר * ריש לקיש (ב) מאי דכתיב (ג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון בא